

دصور مینه

لیکوال: حاجي محمد خلاند

Ketabton.com

شنه اوڅیرنه جمیل احمد درویش

دمور مینه

دمور

دمور

دمور اوپلار د حقوتوپه اړه

بشپړ لارښود کتاب

لیکنه اوڅیړنه : حاجی محمد ځلاند او همکار جمیل احمد درویش

دمور مينه

د کتاب پل حقوقي به خبرندويه اړه لري!

د کتاب پيژندنه

- د کتاب نوم : دمور مينه *
- لېکنه او ژبېنه : حاجي محمد خلاند او ورسره همکار جمال احمد *
- د روپښ : *
- خپرنديوه اداره : الهدايه خپرنديوه اداره *

کننه او خوښونه عبدالحميد مسرقي

- او حکمت الله الهام *
- دېزاین الهدايه خپرنديوه اداره *
- د چاپ کال : ۲۱ / ۳ / ۱۳۹۸ *
- * ۶ / ۱۱ / ۲۰۱۹
- * ۱۴۴۰ / ۱۰ / ۷

د چاپ شومير : *

۱۰۰۰ پوځه

- * کچه ۸۳، ۵×۸، ۲۷ سانشي متره
- * د تدریس القرآن اسلامی ولسی راهيو
- * شمردارنگه کيتابتون ويبسايه

له گرانو لوو ستونکوو خننه یوه اندوه هیله

اسلام علیکم ورحمته الله وبرکاته. اما بعد

د ټولو لوستونکوو خننه مور د اهیله لروچی په دی کتاب کی کومه یوه
غلطی په نظر ورسی .

هغه دی هم هلته اصلاح کړی . غلطی که املا یی وی یا معنوی وی یا
داسی بله غلطی وی څه فرق نه لری بس اصلاح دی یا په ذهن او یا په قلم
سره وکړی او موږ ته دی د زړه له موخی معافی وکړی . ځکه هر انسان
دهیری او خطا خاوند دی . هیڅ یو انسان داسی نسته چی خطا دی نه ځنی

دمور مينه

کيری . پوهان وایي : بنده معنا مانده : اوبل داچی څرنگه يو څوک دانه
غواری چی دده په عیب باندی بل یو پوه سی نو باید چی دبل مسلمان
انسان لپاره هم دانه و غواری چی دده عیب ونور و ته ښکاره سی . پښتانه
څومره یو ښه متل کوی : بنده راسه دخدای خپل سه لکه پر ځان داسی پر بل
سه : او د مسلمان پر عیب پرده اچول نه یوازی داسی چی هغه خوشحاله
کوی بلکی

دده دخپلو عیبونو ددی لامل گرځی چی الله رب لعزت به یی ورپټ کړی .
یا په دنیا کی او یا په اخرت کی . مبارک علیه الصلاة والسلام فرمایي
(من ستر مسلما ستره الله فی الدنيا والاخرة) یعنی څوک چی دیو
مسلمان عیب ورپټ کړی نو الله ج به یی په دنیا او اخرت کی پرده وکړی
نور بحث نه اوږدوو دهو ښیار لپاره صرف اشاره هم کافی ده

والسلام

حاجی محمد ځلانداو ورسره همکار جمیل احمد

درویش

دالۍ

- * دخپلو واليدينو مور او پلار په نامه چې له زوكړۍ يې تر ځوانۍ په ديني خدمتونو كې مصروفه كړي يو تردى چې د علم ډگر ته يې راوړسولو وپه الهى دين اسلام سره يې زموږ پالنه وكړل.
- * او دهغو ځوانانو ورونو او خويندو په نامه چې دخپل مور او پلار ډير احترام او قدردانى يې كړې وى.
- * په درنښت حاجى محمد ځلانده او ورسره همكار جميل احمد درويش

د کتاب ځانګړتیاوې

ګرانو لوستونکو و د کتاب ځانګړتیاوې ټوله په لاندې ډول سره دي

۱ لومړۍ ځانګړتیا یې داده چې په بیلابیلو معلوماتو سره اوډلې دي

۲ ځانګړتیا ددی کتاب داده چې یوه په زړه پورې قیصه د مور په هکله وړاندې کیږي ورپسې یو څو غوره ویناوې دوالیدینو د حقوقو په اړه وړاندې کیږي

۳ درهمه ځانګړتیا یې داده چې دوالیدینو په هکله د معلوماتو وروسته یوه په زړه پورې ادبي ټوټه هم پرته ده

۴ ځانګړتیا ددی کتاب داده چې د پوهانو څیرکو عالمانو او استادانو غوچان معلومات پکښې ځای پر ځای سوی دي

الهی دا ځانګړتیاوې او پایدې هر لوستونکی ته په برخه ورکړي اوزمور سپیشلی کوشش په خپل عالی دربار کی قبول او مقبول وگرځوی

امین

*

د کتاب لېکلو سبب او لامل

دا چي په انټرنیټ او عامه کتاب پلورنځیو کی دمور او
پلار حقوقو په اړه کوم داسی مدلل او بشپړ کتاب په
نظر نه راغلی نو موږ هم هڅه وکړله چي دوالیدینو
د حقوقو په باره کی یو کتاب تالیف کړو نو الحمد للهِ
اوس دادی تالیف مو کړی او ستاسو په لاسونو کی دی
چي خالص می دڅښتن تعالی په مرسته او توفیق سره
تیار او نویسته کړی

ولحمد الله الجامع وحده

دایکوال پیژندنه

حاجی محمد ځلاندي چي اوس مهال دکندهار ولايت
د سپين بولدک ولسوالۍ دنوی کلی اوسیدونکی دی

دمور مینه

محترم حاجی محمد خُلا ند ابتدایه زده کړی
د پاکستان د بلوچستان په ایالت کی د سرخاب کمپ
دهجرت په عالی لیسه کی ترسره کړی . متوسطه زده
کړی یی د کندھار ولایت په لمر او الجهان بنوونیز
مرکز کی سرته رسولی .

ددی وروسته یی د اقتصادی مشکلاتو له وجهی په
کارپیل وکړ او زده کړی یی نیمگړی پاته سوی . محترم
حاجی محمد خُلا ند د کمپیوټر په برخه کی دیادونی وړ
استاد هم پاته سوی دی په دی برخه کی یی ډیر
شاگردان روزلی دی . دهغه وروسته یی د سپین بولدک
په سیمیزه او ولسی اسلامی راډیو لومړی تعلیم القرآن
وروسته بیا په تدریس القرآن راډیو کی د تخنیک دنده
په غاړه ورو سپارل سوه

دلایاتو بریالیتوبونو په هیله دی عبد الحمید مستقیم

دمور مینه

فهرست

13	..... (د مور مینه)
13	د مور د مهربانی په هکله یوه ډېره په زړه پورې قیصه
15	..... ای گراني مور جانې
17	..... د مور په اړه غوره خبرې
18	..... د مور جالبه کیسه
23	..... ادبی ټوټه
25	..... مور یعنی څه؟
26	..... د نښې هنر مینه د مور سره
31	..... ادبی ټوټه
32	..... د مور په هکله څو زریزې کرښې
33	..... د یوه زنداني د زندان خاطر
36	..... د مور د مینې ادبی کرښې

دمور مینه

مور شوک ده	37
گراخی موری	38
سوال وکړل سوچي مور څه شی ده؟	42
ادبی ټوټه	45
یوه مور په ځنگله کې	46
مور	48
عجیبه، قیصه	51
مور جانه	53
ادبی ټوټه	54
د مور سره د زوی دوکه	58
زړینې کرانې	60
ادبی ټوټه	61
قیصه	63
مور شوک ده	66

دمور مينه

ادبي ٽوٽه.....	67
ٽيڪسٽ.....	68
ٽيڪسٽ.....	70
له مور اوپلار سره نيڪي ڪول.....	72

دمور مينه

(دمور مينه)

دې نړۍ کي مطلبي مينه رواج ده
چي يوه يې دنبايست بله د باج ده

بې مطلبه که څوک مينه ليدل غواړي
دمور مينه نه په تخت او نه په تاج ده

هره مينه خپل مقام لري وخت ته
دمور مينه رسيدلې تر معراج ده

ميني سته چي په عوض هم پوره کيږي
او دا مينه صرف اولاد لره احتياج ده

زما (درد من) دي خداي د حق مينه نصيب کړي
نوره مينه د غارت او د تاراج ده

د مور د مهرباني په هکله يوه ډېره په زړه پورې قصه

يو ځوان هلک چي هره ورځ به يې په کور کي د ميرمن او مور
ترمنځ جنجال و، نو غوښتل يې چي د مور څخه ځان خلاص
کړي، فيصله يې وکړه چي مور بايد په ځنگله کي خوشي کړي،

دمور مينه

نو موري پي په شاه كړه او ديوه لوي ځنگل په لور روان شو
 او يو هسك غره ته وخوت چي خپله بوډۍ مور هلته
 پريږدي ترڅو راكښته نه سي، نو كله چي د ځنگل په
 منځ كي د دنگو او هبتي لويو بوټو
 (نو) لاندي تيريده نو مور به يې د پاسه د ونو (. . .
 خانگي ماتولې او په ځمكه به يې غورځولې
 هلک خپله مور په غره كي پرينبوده او يوازي راروان
 شو، ليکن لاره ډېره هيبت ناکه وه هلک فکر وکړ چي که
 خداي تعالی مه کړه لاره مي غلطه کړه نو هسي نه په بل
 لوري لار سم او حيوانات مي وخوري، په دې سوچونو
 كي ؤ چي مور کی يې پرې اواز وکړ چي زوی جانہ
 گوره چي لار درنه غلطه نه سي ما به په لاره كي د ونو او
 بوټو خانگي په دې خاطر راماتولې او په لاره مي
 غورځولې ترڅو تاته په بيرته تلو كي مشکل نه وي او
 لاره درنه غلطه نشي اوس په همدې نښو نښانو بيرته
 ولاړه! زوی جانہ ناوخته دی ژر ژر ولاړه چي خدی
 تعالی مه کړه کوم ځناور درته نقصان ونه رسوي په خير

دمور مينه

لار سې زويه! په دې وخت کي د اوښکو ډنډونو د
هلک په سترگو کي سيلابونه
جوړ کړل، زيات پښيमानه شو مور ته راغی غاړه يی
ترينه واخيسته لاسونه يې ورته ښکل کړل او بيرته يې
کور ته بوتله.

تر ټولو عجيبه خو داده چي زوي يې د مرگ سوچونه
!کوي او موري يې د سلامتۍ فکر
مور جانه د مينه ناک زړه خښتته ده هر وخت يې قدر او
عزت کوه ځکه چي دغه نعمت په عمر کي
انسان ته يو ځل ورکول کيږي.

ای گرانې مور جانې:

هر هغه څه چې تا زما لپاره کړي لکه مينه، پاملرنه،
باور، تشويق، هيله، هوساينه، ملاتړ، ډاډگيرنه او
دا هر څه ما په دې پوهوي، چې زه څومره شاباسی
نيکمرغه وم، چې ستا غوندي مور مې درلوده، ددغه
ټولو نيکيو په بدل کې زه هيڅ نشم کولای يوازې به

دمور مینه

دومره وایم چې ای د عرش مالکه ای د ځمکو او
اسمانونو خاونده زما مور ته په خپل فضل او رحم سره
جنت الفردوس ورکړه ته موږ دواړه د قیامت په ورځ د
خپل عرش د سیوری لاندی سره یوځای کړه.

امین ثم امین

خدائی خودې بې موره د چا کور نه کړي
او ګوره صورت مې ځکه زور نه کړي
ځکه مې غمونه اوس ملګري دي
اوس راته دعا خو خوږه مور نه کړي
ماور باندې خاورې اړاولې دي
خوند ځکه دا کلې او دا لور نه کړي
څه رنگه به هیره کړم مور جانېزه
کور کښ مې خندا نیازینه خور نه کړي
وائی راته څه شوله ادې زما
اوس راسره لوبې واپه لور نه کړي
څنگه چې خلق سوځي د مور جانې غم

دمور مینه

داسې سوځول په خدايگواور نه کړي
هغه خوشحالي نشته اوس کلي کښي
اوس واره زمونږ کلي کي شور نه کړي
څنگه چې دا زه داسې بې موره شوم
خدائي دې دغه خلق داسې نور نه کړي.

دمور په اړه غوره خبري

يواځني څوک چې زړه او روح يې د ژوند تر اخيره د
اولاد سره رېږدي موره ده.
. مور ټوله د مهرباني څخه جوړه ده
يواځني څوک چې د عمر تر اخيره پوري د اولاد نوم په
خوله کي لري هغه موره ده.
هيڅ گل د مور په شان رنگ او ښکلي بوي نه لري
مور د نيکبختۍ لمړدي
له داسي حاله ويره وکړه چې مور دى
له فرياد او نفرت څخه خپل لاسونه
ستاپه خلاف د اسمان په لوري اوچت
کړي

دمور مینه

دمور حسین یادونه داسی یو سینددی چی
دژوروالی اندازهی یوازی واحد الله جل جلاله
ته معلوم دی

دمور محبت داسی یوه هستی ده چی هیخ
نه ختمیری
دمور محبت دهرڅه څخه بهتر او بنایسته شی دی

د مور جالبه کیسه

یوه مور د خپل ناروغه زوی د کټ خواته ناسته وه او
ژړل یې
ملائیکه راکښته شوه مخ یې د مور خواته کړ او ورته
یې وویل:
ای موري! زه د الله ج له خوا راغلې یم، هغه پرتا
رحمت کړی چې ستا یوه هیله پوره کړم، ووايه له هغه نه
څه غواړې؟
مور ملائیکې ته مخ کړ او ورته یې وویل

دمور مینه

له الله ج خخه غواړم چې زما زوی ته شفا ورکړي.
ملائیکې وویل: پښیمانه کیږې خو به نه؟
:مور ځواب ورکړ
!نه

:ملائیکې وویل
اوس دې زوې روغ شو، خوتا کولای شو چې دخپلو
ږندو سترگو د لید غوښتنه دې کړې وای
مور مسکې شوه او ورته یې وویل: ته یې نشې
احساسولی
کلونه تیر شول زوی خخه ستر او بريالی انسان جوړ شو
. او مور به هم د زوی بريالیتوبونه په مینه ولمانځل
زوی واده وکړ او له خپلې میرمنې سره یې ډیره مینه
درلوده یوه ورځ زوی مخ مورت ته ور ورواړه وی او ورته
یې وویل
! مورې

نشم کولی څنگه یې درته ووايم، خواصلي ستونزه دا
ده چې زما میرمن له تا سره یوځای ژوند نشي کولی،

دمور مینه

غوارم تاته یو خاتته کور پیداکړم ترڅو ته هلته جلا
ژوند وکړې.

:مور زوې ته مخ وروړولو او ورته یې ویل
نه زویه زه د پخو عمر لرونکو خلکو خای ته ځمه
او له خپلو همزولو سره ژوند کوم او هوسا به یمه
مور له کور څخه بهر شوه یواځې کښیناستله او په ژړا بوخته
شوه

ملائیکه بیا را کښته شوه او مور ته وویل
ودې لیدل چې ستا زوی له تاسره څه وکړل؟
اوس پښیمانه شوې؟
غواړي ورته ښرا وکړې؟
مور وویل: نه پښیمانه یمه او نه هم ښرا ورته کوم، ته څه
پوهیږي؟

:ملائیکي وویل
بیا هم د الله ج رحمت پرتا شوی او کولای شې هیله وکړې، اوس
وايه پوهیږم چې له الله ج څخه د خپلو سترگو لید غواړې،
صحيح ده؟

مور په ډاډ سره وویل، نه! ملائیکي په ډیره حیرانتیا سره وویل
نو څه؟

دمور مینه

:مور خواب ورکړ

له الله ج څخه غواړم مېرور مې ښه او زړه سوانده ښځه وي او
وکولای شي چې زما زوی بختور کړي، ځکه زه نوره هلته نه يم
. چې له خپل زوی څخه څارنه وکړم.

دملائیکي له سترگو څخه او ښکې روانې شوې او د اوښکو
دوه څاڅکي دمور په سترگو کې ورتوی شول او سترگو یې
دید پیدا کړ.

کله چې مور د ملائیکې او ښکې ولیدلې ورڅخه ویي پوښتل
ایا

ملائیکې هم ژړا کوي؟

!ملائیکې وویل: هو

خو یواځې هغه وخت او ښکې تویوي او ژاري چې کله الله ج
وژاري.

:مور پوښتنه وکړه

الله ج هم ژړا کوي؟

:ملائیکې خواب ورکړ

الله ج همدا شیبه په لیوالتیا دخپل خلقت چې نوم یې مور ده

ژاري. یعنې چې مور ژاري الله تعالی هم ژاري

هیڅوک او هیڅ شي نسو کولای له مور سره پرتله کړو

دمور مینه

نودرنو لوستونکو

که یو شوک و غواپی چی پر مختگ و کړی! نودی
د خپل مور او پلار سره مینه او محبت کوی. دمور
او پلار په دوو عا انسان ترجنت پوری رسیږی. کوم وخت
چی دویو چاڅخه مور او پلار خوشحاله وی نو الله (ج)
هم ډیر خنی خوشحاله
اوراضی وی

دمور ازاری به کله هم هوسا نه سی
دمور او پلار د ازار غذا بونه په دنیا کی
سړی ته رسیږی
آخرت خولا پر مخ پاته دی
نو هیله لرم چی ازاری نه کړی
او په خپل ژوند کی یی راضی او خوشحاله
کړی

دمور مینه

حکۀ جنت دمور اوپلارتر قدمونولاندی دی
ددوی شتون غنیمت و گنهی او
دعاوی ورخخه و غواپی
چی دجهنم له اورخخه خلاصون و مومی
حکۀ دمور قهر عارضی
وی
مگر محبتی دایمی وی

ادبی تیوئه

ستا پاکو پنبولاندی جنت دی

موری

په مور لازم ستا اطاعت دی موری
د رب په وړاندی ستا دعا مور جانی
بلکل قایل د قبولیت دی موری

دمور مینه

چې ستا حقوق رب په قران کې ویلی
لور دی ترچا منزلت دی موری
چې درته وگورم نوزره می خوښ شی
درته مې زړه کی محبت دی موری
راته دی تیری ډیری شپې کړی ویښی
ډیر زیات په موبړ دی شفقت دی موری
په ورین تندي چې مور ته څوک وگوری
حدیث شریف د پاک حضرت دی موری
دهغه اجر یوی عمری غوندی دی
ولا رښتیا او حقیقت دی موری

چې نورانی مخ ته دی گورمه زه
پکی څه بل شانی لذت دی موری
اوس یی قیصی نه معلومیږی موری
اسلام در کړی لوی عزت دی موری

د عمري د زرگی سړی موری
تاسره مې حب هم سترالفت دی موری

مور یعنی څه؟

مور خو موروی
مور هغه هستی ده، چې الله تعالی یې انسان ته په ژوند
کې یو حل ورکوی.

لکه یو بیت دی
قدریې ډیر پکار دی د خپل زرگی په مینه)
هر چا ته خدای ورکوی یوه یوه مورکی
مور د انسان د هیلو او امیدونو باغچه ده
مور د دنیا د بنایستونو او رنگونو نوم دی
یوه خرگنده مور د انسان د خوښۍ او خوشحالی
نمونه ده

مور د هغه کتاب نوم دی، چې په لوستلو سره یې د
انسان تلو سه لا پسې زیاتیری

دمور مینه

بې له موره دا دنيا بې خونده او نيمگړې وې
د تربيت لومړنې مکتب او مدرسه د مور غيږه ده
د مور ياد د هيرولو نه دی، حالانکه که پيری پيری
ژوند تيرشی
لکه چی يو دوه ييتونه دی

ما کړله هيره ياديدله مور مې
زما له ذهنه نه وتله مور مې
ما کړی نعرې چې نور يې نه يادوم
په خپله فکر ته راتلله مور مې

گرانو دوستانو هيله مند یم چې د
خپلو والدينوسره د زړه له کومې مينه او محبت وکړی

د نښې هې مینه د مور سره

رسول الله ص دخیلي مور په قبر
 ژړا: پر انسان باندي د الله رحم او احسان ده، الله
 جل جلاله وايي وانه هو اضحک و أبکی (النجم
 43)، يعني او هغه ذات دی چې خندول او ژړول
 کوي، په ژړا سره د درد مند او غمجن انسان زړه
 سپکيږي او دارنگه په ژړا سره له درد منو او
 کړيدلو سره خواخوږي غمرازي کولی شو، که
 موږ په لاس کې څه ونه لرو او ونشو کولی د کوم
 غمجن او دردمن انسان مرسته وکړو، د او بنکو
 زيرمې خو لرو د ناچاري او ييوسي په حالت کې د
 داسي خلکو په حال ژړلای شو او له هغو سره
 سلگۍ شريکولی شو، داراز ډير ځله يوه شي ته
 د شوق له پاره هم ژړا انسان ته سکون او آرام
 ورکوي او د الله له ويرې هم ژړا له موږ سره
 مرسته کولی شي، او د الله له ويرې تويدونکې

او بښکې دا خرت په ورځ خورا ارزښتناکې
ملغلرې گرځي. رسول الله صلي الله عليه وسلم په
خپل ژوند کې له دې انساني حالت سره ډیر ځله
مخامخ شوی دی او په مختلفو حالاتو کې یې
ژړلی دی

. دلته هغه پرته ګټې او فایدې را څیړو
رسول الله صلي الله عليه وسلم دخپلي مور قبر ته
ولاړ او دهغې د قبر خواته یې وژړل ، له ده سره
چې کوم ملګري وو هغه هم وژړل او ویې ویل :
ما له خپل څښتن نه اجازه وغوښتله چې زه مې
مور ته دمغفرت دعا وکړم اجازه یې رانکړه او بیا
مې له خدایه څخه اجازه وغوښتله چې دخپلي
مور د قبر زیارت وکړم نو اجازه یې راکړه . نو
تاسو هم د قبرونو زیارت کوئ ، ځکه په دې سره
انسان ته مرګ وریا دیږي . عن أبي هريرة - رضي

الله عنه - قال: زار النبي - صلى الله عليه وسلم -
 قبر أمه فبكى وأبكى من حوله، فقال: (استأذنت
 ربي في أن أستغفر لها فلم يؤذن لي، واستأذنته
 في أن أزور قبرها فأذن لي، فزوروا القبور فإنها
 (تذكروا الموت). (رواه مسلم)

په حدیث کې دې خبرې ته اشاره ده چې د مور
 مینه دانسان په فطرت کې اغېل شوې وې که څه
 هم د رسول الله صلي الله عليه وسلم مور د ده په
 ماشومتوب کې وفات شوې وه او ده یې دومره
 خواږه نه وو لیدلي خو بیا هم له مور سره اړیکه تر
 نورو ټولو انساني اړیکو پیاوړې او پخه ده، او
 د مور د قبر خواته د رسول الله صلي الله عليه
 وسلم ژړا علماو داسې توجیه کړې ده چې په
 هغې باندي د جهنم له ویري نه یې پرې ژړلي دي

له حدیث نه دا خبره هم معلومولی شو چې که د
یو چا نږدې خپلوان مشرکان وې نو په ژوند کې له
هغو سره ناسته ولاړه او پوښتنه یې کولی شې
او که مړه وې هم زیارت یې کولی شې او په
ځانگړې توگه که د یو چا مور او پلار مشرکان هم
وې په دنیا کې به ښه چلند ورسره کوي ځکه
قران کریم وایي: وصاحبهما فی الدنیا معروفان
یعني په دنیا کې د دوی د وارو ښه ملگرتیا وکړه

له حدیث نه دا هم معلومولی شو چې قبرونو ته
تگ رخصت او مستحب ده ځکه په دې کار سره
انسان ته مرگ او اخرت وریادیږي او بل دا چې
زیارتونو ته تگ باید یو اځي د مرگ یادوني په
موخه وې او د همدې موخې له پاره روادی ځکه
په حدیث کې تصریح شوې ده: فانها تذکر

الموت ، او دنورو ټولو موخو له پآړه زیارت ته
تگ جواز نلري په تیره بیا نن سبا چې خلک په
دي لږ کي څومره شرکي عملونه او له ناروا موخو
سره زیارتونو ته ځي دهغه باید زیات مخالفت
و کړل شي او خلک باید زیارتونو ته د تگ په
موخه وپوهول شي

ادبی ټوټه

لوړ مقام لوړ دی عزت دی خوږی موری ،
ستا تر پښو لاندی جنت دی خوږی موری ،
ستا رضا کښی چی رب خپله رضا ایښی ،
دی کښی هم د خدای حکمت دی خوږی موری ،
رب رحیم نه درته سل کاله ژوند غواړم ،

دمور مینه

ستا دعا ده چی سرنن زما اوچت دی خوږی موری،

تا تگلاره د ژوندون ده را بنودلی،

ستا کلام زیب او زینت دی خوږی موری،

خوږی موری، خوږی موری بیله تانه،

د عابد ژوند په زحمت دی خوږی موری،

دمور په هکله خورینې کرښې

هغه څه چی تر لحه در سره پخیر ملگرتیا کوی

دمور دعا او شرین یادونه دی.

د تمام بشر په ژبه له روانو الفاظو

څخه غوره لفظ دمور دی.

تر ټولو نمونو بنایسته بنکلی

اوپه زړه پوری نوم دمور دی.

دمور مینه

د کوم سړی په ژبه چی د مور نوم راځی
له خوښیو یی زړه ټالونه وهی .
مورهغه هستی ده چی ځان کبابه وی
مگر اولاد ته له سختیو نجات ورکوی .

دمور نوم په انسانی تعمیر کی دامید او محبت
خښته دی .
د اسمان څخه لاندی د ځمکی په سر بهترینه تحفه
مور ده .

د یوه زنداني د زندان خاطره

دمور مینه

د چهار شنبې په ورځ مې مور او وړو کې ورور ملاقات ته
راغلي وو لومړې ځل وه چې د مور جانې سره مې په ولچک او
زولنو کې کې مخامخ شوم

مور او ورور مې ډېر راته وژړل خو ما به بار بار تسلي ورکوله
او ویل به مې مور جانې ته مه ژاړه زه او میدلم چې ژربه
خلاص شم
خو د هغې دومره بې اختیاره ژبه وه چې ما نشوه برداشت کولی

پای کې مې په درد ورته وویل

مور جانې که ته ژاړې زه ځم

مور مې قراره شوه خو سترگو یې ډېرې خبرې راته کولې
د پام غلطولو لپاره مې پوښتنه وکړه چې هغه بابا جان ولې نه
راغې او کشر ورور مې ولې نشته درسره؟

مور مې ځواب راکړ وویل ورور دې په سبقانو اخته وه پلار به
دې بیا راشي

دمور مینه

د رخصتیدو په وخت کې مې وړو کې ورور راته وویل لالا
کورته کله راکړې؟

زما سترگې له اوښکو ډکې شوې ورته مې وویل وروره زه دلته
ستاسو دپاره پیسې گټم بیا درځم

ورور راته وویل هغه بل ورور به مې هم راته ویل زه ستا دپاره
اخترته کالې راوړم خو هغه د اختر نه مخکې شهید شو او د
کلي په هدیره کې مو ښخ کړ او کالې یې رانه وړل

په دې وخت کې مې له خولې چغې ووتلې او مورت ته مې وویل د
بابا جان به مې څه حال وي، ورور مې وویل بابا جان مو هم ها
بله ورځ مړ شو او ښخ مو کړ؟

مور مې په کرار او ژړه غونې غبراته وویل اوس دې ما اودا
وړو کې ورو پوازي گوزاره کوو.

ژړه مې غوښتل چې ډیرې خبرې ورسره وکړم خو د دې خبرې
سره د ملاقات وخت پوره شو او زه موظف کس ترلاس ونيولم
او د مور او وړو کې ورور څخه یې جلا کړم.

د موزد مینې ادبی کړنې

یه زما پاکی فرېښتی موری

یه صبر ناکی پښتنی موری

ستا تکلیفونه شو ګیری موری

خار ستا د لوری حوصلی موری

ستا دعاګانی پلوشی موری

کړی رڼاګانی راخوری موری

یه د سپرلی د باد وږمی موری

یه د رباب خوږی نغمی موری

زما درد ونوله دمی موری

زری زری رچی رچی موری

دمور مینه

نە لگوى زما پیسی موری
گندی شلید لی لوپتی موری

د انتظار د شعر معنی موری
درته لوگ ە شه زمانی موری

مور شوک ده

هغه کسان چی دمور دهستی شکر کوونکی دی
بیخی نن وخت کی کم دی مور هغه نعمت دی چی
داولاد هر درد هر غم فه ځان تیرو لوته لیبک وایی
مور هغه نعمت دی چی د جدایی غم یی د ځمکی
اسمانو نو تر منځ

د موجوده مساحت فه اندازه دی درد وونکی غم لری
مور هغه شوک ده چی ستا خوشحالی د خپل خفگان په بدل کی
تاته زیاته وی

مور هغه لویه هستی ده چی یوه مسکایی دبچی هر څو مره لوی
غم فه خوښی بدلوی مور هغه نعمت دی چی خادم
اوشاکرا اولاد به

دمور مينه

ده موردہ دو عاپہ برکت جنت تہ عی مورہغہ نعمت دی چي اللہ

ج

خپل دمہربانی یادونہ تل دمورد مہربانی دیادونی سرہ کړی

دہ

مورہغہ نعمت دی چي بیلاخیرہ جنت یی ترپنبو لاندی دی
یا اللہ ج دموردہ ہرہ حقہ مورہ خلاص کړی یا اللہ ج دمورد زړگی
ہغہ رحم چي داو لادپہ غیاب کی یی داپہ خفل زړگی کم خفگان
تیروی یا اللہ ج مورہ یی حق نشواد اکولی خوتہ ہغہ
دمور خفگان چي پہ مورہ داخومرہ زوریري مورہ دہغہ پہ سزامہ
محکومہ وہ حکمہ مورہ عاجزہ یود مور حق نشواد اکولی
اللہ ج دي زما وستاسو مورگانوتہ پہ جنت الفردوس کی اعلیٰ

مقام ورنصیب

کړی

یا اللہ ج زما وستاسو مورگانوباندی دباران پہ شان رحمتونہ

نازل کړی چي ہرچیرتہ وی

امین یارب العالمین

گرانی موری

ستا د لاسہ پہ مونگ باندی راحت دے گرانی موری

ستا د پنبو لاندی ہم جنت دے گرانی موری

دمور مينه

کور ته راشم چی ته نه یی ڈیر خفه شم
دسر سور ټی په موږ باندی رحمت دے گرانی موری

مور چی د چا نوی نو بے شوکه په دنیا وی
هر انسان ته د مور جانی حاجت دے گرانی موری

چی بچو سره یی دعا وی نو مزی په دی دنیا کډی
بے دعا چی یی بچی وی په زحمت وی گرانی موری

ستا خیال ساتلو ماته دا حوصله راکډه
زما ژوندون ټول سلامت دے گرانی موری

ستا پرورش داسی پرورش دے اے مور جانی
نعمت هره لحزه په صداقت دے گرانی موری

موری

موری

موری

قربان دی سم گرانی موری

دمور مينه

نن مي ډير سخت زړه درد وکړئ
آن دا چې پر ځان مي دانسان شک پيدا سو
پوهيږي چې ولې؟
مور مې ويلي ول چې څنگه به له خپله زويه غوښتنه
وکړم او که چيرې غوښتنه مي رد سي
بل چاراته وويل چې مور دي ديو کار اجازه غواړي
د ما خستن لمونځ مي کوی
په سترگو کې مي اوښکې وچې سوي زبان گويي مي
وتړل سول چې رنگ به مي څنگه سوی يي
تر لږ فکر ورسته مي جواب نه کړی ور
د لمانځه نيت مي ترې په فکر کې سوم چې خدای پاک
خومره مهربانه دی چې خپل حضور ته مي په لمانځه
بولي
او مور خومره حوصيله لري
چې د قدم له خاورې غوښتنه کوي

دمور مينه

له ځانه و شرميدم ځان مي دومره بي كسه او ضعيف
احساس كړي چې تر ځان مي بتر او برباد انسان ونه
ليدي

له سخت درد وروسته مي په زړه كې
خپل خالق تعالى ته وويل
افسوس افسوس صد افسوس دي زما پر انسانيت او
مسلماني وي
چي څنگه زما مور جاني ته دغه فكر پيدا سوي دي
او زه خبر هم نه يم چي زما تر حال او مال ستره هيله
زما په اړه داسې فكر لري
دخپل سپي څخه ديو ډير كوچني كار دا جازي غوښتنه
او انديښنه ورته پيدا كيږي
كه اولاد صالح دپوره ايمان خاوند وي
والدينو ته به يې هيڅكله هم دغه سوال او فكر پيدا نه
سي چي له خپلو اولادونو څخه ديو كار اجازه وغواړي

دمور مینه

زموږ د فامیل دوستان ټول خبر دي چې زما او دمور
ترمنځ خو پرېږده د خانمي ترمنځ لا په شل کاله دي ته
ورته فکر نه دی پیدا سوی
که بد سوی نه وای مور جاني ته به مي دغه سوال پیدا
سوی نه وای
ځکه مي ستاسو سره دغه راز شریک کړی
چې دخپلي مور د زړه اهما احساس کړی دی عرش يي
لر زولی دی
مور او پلار مو ډاډمن کړی چې پر تاسو پوره باوري
ووسي چې تاسو دخپل اولاد سر هم نه ځني گرځوی

سوال وکړل سو چې مور څه شئ ده؟

•
الله جل جلاله او یا ځله له مور څخه زیات مهربان دی

•
سمندر وایي: مور هغه هستي ده چې د اولاد په
سلگونو زړه رازونه په سینه کي پټ ساتي

دمور مينه

وريځو وويل: مور هغه هينداره ده چي هر رنگ پکښي
له ورايه ښکاري.

•

غرونو وويل: د مور درناوي زما له څو څخه هم
ډېر لوړ دي.

•

باران وويل: موريوه داسي هستي ده چي تل يې د
ميني وړانگي پر اولاد خپرې وي.

•

زمانې وويل: د مور مينه زما له ځغستا څخه هم تيزه
ده.

•

شاعروايي: موريوه داسي هستي ده چي د
اورېدونکي سينې ته کښته کيږي.

•

ليکوال وايي: مور هغه هستي ده چي د ستايني لپاره
يې په نړۍ کي الفاظ نه موندل کيږي.

•

دمور مینه

دعا وایي: مور هغه شخصیت دی چي د اولاد د
خوښۍ لپاره هر وخت ما غواړي

•

جنت وایي: مور هغه هستي ده چي زه یې هم تر قدمونو
لاندې یم

•

لمروایي: موریوه داسي هستي ده چي له هر ډول
گرۍ او یخۍ څخه اولاد ساتي

•

حُکمکه وایي: زما قیمت خو به څوک پوره کړي خود
مور قیمت هیڅوک نه سي پوره کولای

•

هوا وایي: په ما کي نرمي او تازگي د مور څرگندونه
ده

•

رڼا وایي: مور درڼا او ښودنې څلۍ دی
زه وایم: ماته د مور او گل تر منځ توپیر نه ترسترگو
کیري

ادبي ټوټه

کور دې راله شاړ کړوپه ژړا دې کړمه موری
لاړې رانه مورې بې دعا دې کړمه موری

ستا د حار قربان غږ به نور نه اورم لکه؟
زړه مې چوي یتیم شومه تنها دې کړمه موری

بې لټا خو کور راته زندان بنکاري ما موري
سر دې په سودا سر په صحرا دې کړمه موری

ای زما قبلې زما دنیا زما هرڅه
ټوله نړۍ شته خو بې دنیا دې کړمه موری

یوه مور په ځنگله کې

یو ځوان هلک چې هره ورځ به یې په کور کې د میرمن
 او مور تر منځ جنجال و، غوښتل یې چې د مور څخه
 ځان خلاص کړي، فیصله یې وکړه چې مور باید په
 ځنگل کې خوشې کړي، یوه ورځ یې مور په شاه کړه او
 د یوه لوی ځنگل په لور روان شو او یو هسک غره ته
 پورته سو چې خپله بوډی مور هلته پرېږدي، ترڅو
 بیرته راکښته نه شي، کله چې د ځنگل په منځ کې د
 دنگو او لوړو بوټو او ونو لاندې تیرېده نو مور به یې
 پورته د ونو څانګې ماتولې او په ځمکه به یې
 غورځولې

هلک خپله مور په غره کې پرېښوده او یواځې راروان
 شو، مګر لارډېره هیبت ناکه وه، هلک فکر وکړ لکه
 چې لار مې غلطه کړه، هسې نه په بل لوري لاړ شم او
 حیوانات مې وځوري، په همدې سوچونو کې و، چې
 :مور کی یې پرې اواز وکړ

دمور مینه

زوی جانہ! لار درنہ غلطہ نہ شي ما به په لاره کې د ونو
او بوټو څانګې په دې خاطر رامتولي او په لاره مې
غورځولي چې، تاته په بیرته تلو کې مشکل نه وي او
لار درنہ غلطه نشي اوس په همدې نښو نښانو ژر ژر
ولاړ شه چې خدای مکره کوم ځناور درته نقصان ونه

رسوي په خیر لاړ شي زوی

په دې وخت کې د اوښکو ډنډونو د هلک په سترگو
کې سیلابونه جوړ کړل، زیات پښیمانه شو مور ته
راغی غاړه یې ترې واخیسته لاسونه یې ښکل کړل او
بیرته یې کور ته بوتله

تر ټولو عجیبه خودا ده چې زوی یې د مرګ سوچونه
کوي او موری یې د سلامتی فکر

!

ددې کیسې مطلب

دمور مینه

هره مور جانده د مینه ناک زړه څښتنه ده هر
وخت یې قدر او عزت کوی ځکه چې دغه
ستر نعمت په عمر کې انسان ته یو ځل
ورکول کیږي.

مورهغه لوی نعمت دی چې یو ځلی لاره شی نویا یی
راتگ نشته مخکلی له دی چې پس له مرگه یی آرمان
وکړی نو هڅه وکړه په ژوند کې یی خوشحاله کړی

مور د دنیا ستره هستي
په نړۍ کې تر ټولو زوړیدلی مورهغه
د افغان مورده متاسفانه یو خو چې څرنگه په
کارده مونږ هغسې د مور حق نه دی ادا کړی
اوله بلې خوا زموږ مورگانې روزانه غمونه

دمور مینه

لما نخی زوریزی کیری اودردیزی دنری
دنورو مورگانو په شان خوشالی زمونز
دمورگانو په نصیب نه ده کاش مونز هم
خیلی مورگانی له دی وروسته خوشاله
وگورو

الله پاک دی موپه وطن کی سوله راوی

مورهغه هستی ده چی لمن کبنی یی اغزی واچول شی
گلونه ترجوړیژی

ادبی ټوټه

موری ستا بنکلاه اوستارنا غواړم
زه ترابده ترقیامته ستا بقاء غواړم
ستا یوه مسکاه راته بقاء غواړی
دژوند یوه لحظه دی راته اعطاء غواړم

دمور مینه

هاشمی دی تل دعا غواری
ستا دجنت راته بقاء غوارم
موری لاس پورته کړه دعرش ولورته
ستا په دعاء کی دارنا غوارم

دنیا څه ده خوبس خوشی تش میدان دی
یوه مورده چی هم ژوند دی هم جهان دی
چی ناخاپه را پیا دشی گرانی موری زړه وړوکی شی
ماشوم شی په ژړاشی

بی اختیاره دالله ج نه داسوال وکړم
زما عمر او خوښی دی ټوله ستاشی

پخپله ژاړم هیڅ پروا می نشته
ماته په ژوند دمور خندا پکار ده

په کور کی نه وی زه له کوره درته گورته رالم

دمور مینه

موری راپاخه یو خه اوبنکی می ډالی راوړی
د خپل پرونی په ځانگو کی می لږ وځنگاوه
یو ځل می بیا پخپله ژبه الله هو کړی موری

تجربیه

یوه زارې بنځه به هر وخت له سهاره تر ماښامه د خپل
زاره کور د دروازی مخې ته ناسته وه
یو وخت ورته یو څوک چې هره ورځ به په همدې لاره
تیرېده متوجې شو، نو له ورځو څخه یوه ورځ وه، چې
په همدې لاره تیرېدی .

بیا یې په زړې بنځې سترگې ولگیدې، چې وچې
شونډې، چاودلې پنبې او زارې جامې په تن د خپل
زور کور مخې ته ناسته وه خو دا ځل ترې همداسې تیر
نه شو خواته ورغی او د سلام وروسته یې ورته
وویل موری څنگه یې؟

دمور مینه

زارې بنځې لاس د سترگو د پاسه ونيو په ځير ځيري
وکتل او ويې ويل بنه يمه ځويه
لاروي وويل: موري داسې معلوميږي لکه چې نور
څوک نلري؟
بنځي وويل: ولې نه شکر دی شپږ زامن مې دي،
. خدای ج دې يې راته ژوندي لري
لاروي وويل: موري ستاسې له کوره داسې معلوميږي
چې د زامنو کاروبار دې خرابه دی څه کار مزدوري لکه
چې نشته
بنځي وويل: نه ځويه شکر دی په ټولو زامنو مې
سبقونه ويلي، يو انجينر دی يو ډاکټر دی او نور هم
. لوی لوی کارونه کوي
نو ټولو بچو ته مې ودونه وکړل، دا دوه مياشتې کيږي
چې پلاريې وفات شو الله دې يې وبخښي
ډېرې سختې يې زما بچو سره تيرې کړې
لاروي وويل: نو زامن دې کوم دي موري؟

دمور مینه

بنځي وويل: زامنو ته مې الله ج ډېر مال او دولت
ورکړی، هر یو ته مې چې واده کولو بس الله به ورته بل
ځای کې ښه کور او د ژوند سهولت ورکولو، ټول زامن
مې هلته یو دوه کلي وړاندې اوسېږي
لاروي وويل: نو موږې ته دلته څه کوې؟
بنځي وويل: په دې لاره مې هر سهار زامن تیرېږي،
صرف د هغو لیدو لپاره کښم، خو اوس مې سترگې
ضعیفه شوې او په موټر کې ناست زامن سم نشم لیدلی

مورجانه

مور هغه هستی ده چې لمن کښی یی اغزی
. و اچول شی گلونه ترجوړیږی
مور په کور کی هغه تله ده چی ټول اولادونه ورته
یوشان وزن لری

دمور مینه

مورپه نړی کی هغه موجود دی چی زرگی پری
راتولیشی
مورد دنیا مالیکه ده. مور جانی ستاد نوم تردغه
دریوتکو جارشم، (م) می مینه
(و) وجود می (ر) می روح
له اسمان خخه لاندی دحمکی پر سربهترینه تحفه مور
ده
دکوم انسان په خوله چی دمور نوم راحی زړه یی
دخوشحالی خخه تپونه وهي

ادبی تیوته

جوړپه دې دنیا جنت دی، دمور غیره
دخدای رحم وشفقت دی، دمور غیره

دنیا واره دمور غیره کی، پرته ده
گهواره دبشریت ده، دمور غیره
انسانیت دمور له غیرې، شروع کیږي
سرچینه دبشریت ده، دمور غیره
محبت دمور په غیره کی، زده کیږي
مدرسه دمحببت ده، دمور غیره
دمور مینه کی ریا او تذویرنشته
سرتړپایه صداقت دی، دمور غیره
دمور غیره درازونو، گنجینه ده
خزانه دلور حکمت ده، دمور غیره

دمور غیره کی نفرت او کر که نشته

ډکه واره د الفت ده، دمور غیره

په لولو لویو کی راز د نصیحت شته

بڼه اغاز د نصیحت ده، دمور غیره

د ژوند کره وړه، ټول همدلته شروع کیږي

بڼه ټاکونکې د قسمت ده، دمور غیره

د شاهانو په دربار کې، موندل نه شي

کوم دربار چپې دعزت دی، دمور غیږه

په دنیا کې نعمتونه دخدای، ډیري

خوتر ټولو خوږ نعمت دی، دمور غیږه

په دنیا کې ئې مثال اوساری نشته

دومره ډکه دلذت ده، دمور غیږه

دمور غیږه ټوله مینه، مینه مینه

ټوله مینه، ټول رغبت ده، دمور غیږه

زه قیام ئې دستایلو نه، عاجزیم

دومره لوړ نوم دصفت ده، دمور غیږه

دمور سره د زوی دوکه

ډیر پخوا لیری صحرايي سیمه کی کوچیان اوسیدل
 تر څنگ یی دبدرالدین په نامه گاونډی هم وو چی دده
 مورد (هیری) په ناروغی اخته وه او دی غوښتل چی
 زوی یی ټوله ورځ تر څنگ وی زوی به یی دی خبری
 زیات زور اوه او ویل یی چی دخلگو له نظره به کوچنی
 یم کله چی دکله کولو وخت رانږدی سونو دبدرالدین
 میرمنی ته وویل چی مور می له ځان سره نه بیایو او
 همدلته یی پرېږدو یوڅه خواړه ورسره کپړده
 چی یایی لیوان و خوری یا خپله مړه شی. چی دغم نه یی
 خلاص شو دی ورته ویل ښه دی کله یی وتړلی او
 میرمنی یی دخوړو تر څنگ دخوانی سره خپل یوکلن
 زوی هم پرېښود چی همدایو زوی یی درلود او پلار
 د زوی سره زیاته مینه لرل. دوی کله بارکړه او یوڅه مزله
 وروسته د غرمی ډوډی لپاره دمه سول چی ټول په
 خوراک اخته وه دبدرالدین میرمنی ته وویل چی زوی

دمور مینه

می راکره چی یوساعت لوبی ورسره وکړو میرمنی
ورته وویل چی هغه می ستا دمور سره پریښود ده ددی
په اوریدو زیات خپه او په غوسه سو او چغی یی کړی
چی دادی شه وکړه میرمنی وویل چی ځکه می
پریښودی چی سبا به مور هم همداسی یوازی پریږدی
دا خبره په ده باندی دمردک په خیر ولگیده او په تلوار
په اس سپور او دمور او زوی خواته ور روان سو ځکه
هلته داسی وه چی څوک به بار سول لیوان به یی کورو
ته ورتلل چی که به څه پاته وه خوړل به یی نو دی چی
ورسید گوری چی
موریی شاوخوا گوری

زوی یی مور په شاه ترلی
وه وړ باندی لیوان شاوخوا راتاویږی او دای یی په کاهو
ولی چی ځانونه وساتی بدرالدین لیوان وشړل سترگی
یی داوښکو ډکی سوی او دوی یی راوستل ددی نه
وروسته چی کله به کډه کیدل مور به یی په اوښ سپره

کړه او دی به د شاه په اس ورپسی وو او دستر گولاندی
به یی دمور جانی ساتنه کول

ژاینی گربنی

خوږه کلیمه د مور ویل دی
اوپه وجود کي یی تر ټولو ښکلي اوزړه رابښکونکي غږ
(ای موري) د

مور کلیمه هغه کوچني لغت دي چي له هیلې، عشق
اولوریښي ډک دي مور په بشري زړه کي
تر ټولو خوږ او خوند لرونکي غږ دي
مور د لوریښي، ازمنت، زړه سوي اوزده کړي سرچینه
ده مورد سپیڅلي څښتن هغه لوریښه ده چي دخپل
اولاد دروزني او پالني لپاره هري سربښدنې ته
چمتوده، مور هغه غیږ ده چي دا اولاد ارام ځای دي
خود اغیږ نه یواځي په ماشومتوب کي نه بلکي په
هروخت کي دخپل اولاد لپاره ارام وړبښي

دمور مینه

خو_ کله چي یو اُختوب احساس کوي، بلکه کله چي
خوک ستا خبره نه مني کله چي دچالخوا ستا مینه رد
شي کله چي دژوند خخه کرکه کوي، یو ځل سترگي پټي
کړي سوچ وکړی چي چیرته به ارام بیا مومي او خوک
ستا خبره درک کولاي شي خوته به بیا مومي هغه بل
خوک نه ستا مورده، هغه چي تاته دا احساس درکوي
چي ته تر ټولو غښتلي يي او تاته دا ډاډ درکوي چي ته
ريښتيني يي

ادبی نوتونه

ای محترمی قدردانی موری
زما خوږی او مهربانی موری

مور جانی ستا له محبت نه قربان
ستا حوصلی او صداقت نه قربان

دمور مینه

ای دهر چانه په ما گرانی موری
ای محترمی قدردانی موری

مور جانی ستا دی لوړ همت ته سلام
ستا شفقت او مرحمت ته سلام

زمونږ لپاره سرگردانی موری
ای محترمی قدردانی موری
موری تحفه د پاک الله یی موندل ته
بهرتر نعمت په دی دنیا یی موندل ته

په تا نازیزو ډیر بی شانی موری
ای محترمی قدردانی موری

زه افغان به دی عزت کومه
در سره مینه محبت کومه

دمور مینه

زما په غم سترې ستومانی موری
ای محترمی قدردانی موری
زما خوږی او مهربانی موری

دمور مینه

پرون شپه مې خوب لیده چې مړ شوی یم
لومړۍ ورځ یوه پرېنښته راغله او راته وې ویل

څه غواړې؟

! ورته ومې ویل: اوبه

وې ویل: لاړ شه هغې غونډۍ ته وڅیړه او اوبه
وڅښه، کله چې هلته لاړم په یوې سترې چینې مې
سترگې ولگیدې، له هغې چینې څخه مې په مړه څیته

دمور مینه

اوبه وشکلې . درېمه ورځ بیا هغه پرېسته راغله او وې
ویل : نن څه غواړې ؟

! بیا مې وویل : اوبه

هغې وویل : لارښه هغې غوندې ته وڅیژه او اوبه
وڅیښه ، کله چې لارم ، گورم چې چینه ډېره کوچنۍ
شوې ده ، په مړه خټه مې ترې اوبه وڅښلې

اوومه ورځ بیا نوموړې پرېسته راغله او وې ویل : څه
غواړې ؟

بیا مې وویل : اوبه

هغې بیا وویل : لارښه هغې غوندې ته وڅیژه او اوبه
وڅیښه ، له یادې چینې څخه مې اوبه وڅښلې

خلوېښتمه ورځ بیا هغه پرېسته راغله او وې ویل : نن
څه غواړې ؟

بیا مې وویل : اوبه

هغې یو ځل بیا خپله تیره خبره تکرار کړه او وې ویل،
چې هغې غوندې ته وخیږه او له هغې چینې څخه اوبه
وڅښه

کله چې هغه ځای ته ورسیدم گورم، چې دا اوبو څاڅکي
ډېر کم شوي دي، بیرته را وگرځیدم او له هغې څخه مې
وپوښتل

دا ولې؟

هغې په ځواب کې وویل : لومړۍ ورځ ټولو دوستانو،
د کورنۍ غړو، قوم، مور او خپل خپلوانو دې ستاله
پاره اوبنکې تویې کړې، درېیمه ورځ یوازې ملگرو او
موردې ستاله پاره اوبنکې تویې کړې، اوومه ورځ هم
یوازې ملگرو او موردې ستاله پاره اوبنکې تویې

دمور مینه

کړې، مگر خلو پښتمه ورغ یوازې او یوازې مور دې وه
چې ستا له پاره یې اوښکې تویولې، دا خاڅکي ستا د
مور اوښکې دي، چې د تل له پاره توییږي

کله چې را وینس شوم، نو د خپلې مور لاسونه او پښې
مې ښکل کړل، پوه شوم چې د مور مینه تل پاتې ده

مور د ژوند ملخپړه ده

مور د ژوند د سترې غره یوازېنۍ هغه چینه ده چې
دا ولادت ته، سکون، آرامي او مینه پکې بهیږي
مور د اخلاص هغه نمونه ده چې د خپل بدن له غوښو
پي (شیدې) درکوي
مور د اعظمت و بلندی هغه مثال دی چې جنت یې له
پښو لاندې دی
مور خدای نده خو چې ودې نه ښځینې خدای د نه ښځینې

ادبی توتیه

داقیامت خودی خدای نه را ولی موری
چی ته مره یی اوزه نه یم مسافریم

دمورپه اوبنکو می لمده وه خک نه تیریده
زما تراوسه نه هیریگی هغه وچه ډوډی

ده جنت سره سایه لرم په کور کی
هم کعبه هم مدینه لرم په کور کی

غریب نه یم زه بادشاه دزمانی یم
بی مثال خزان لرم په کور کی

یو دیدار به یی په درست جهان ورنه کړم
زه خوداسی خزان لرم په کور کی

لس کلن یتیم د خپلې مور سر ته ناست و، لاسونه یې د
 مور له غاړې تاو کړي وو او له ژړا سره یې سلگۍ هم
 وهلې. مور یې خپل لاس په ډېر زحمت را پورته کړ او د
 خپل زوی په سړي کېښود. کونښن یې وکړ چې زوی
 سینې ته ورنیږدې کړي، خو په لاس کې یې دومره توان
 نه و په ډېر تپت او ازی یې په ډېر زحمت وویل: مه ژاړه
 زویه زه ښه کیږم. یتیم خپلې سترگې د مور په سترگو
 کې ښځی کړې مورې پلار که مې وای نو اوس به یې
 تاته دوا راوړې وای ته نن ښه شه زه بازار ته ځم چې نن
 مزدوري وکړم ما ښام دوا درته راوړم. سلگيو یې خبرې
 پرې کړې مورې زه مې بوتان هم بازار کې خرڅوم چې
 ډیره دوا درته راوړم، خو ته نن ښه شه. د مور په بدن کې
 یې لږزه پیدا شوه کونښن یې وکړ چې زوی سینې ته
 ورنیږدې کړي، خو توان یې نه و. د مور له سترگو یې

دمور مينه

اونښکې را پرېوتې. زوی يې د لاس په ورغوي د مور
اونښکې پاکې کړې

دمور لاسونه يې په ځمکې ولويده يتيم ونه پوهيدی
چې موريې ساه ورکړه لايې هم مورت ته خبرې کولې
مورې ته مړه نشې که ته مړه شې نوز به بيا ډوډۍ له
کومه کوم مورې که ته مړه شې نوز به يوازې پاتې
شم، مورې مورې... لېشيبه وروسته وپوهيدی چې
موريې دده خبرې نه اوري، له خولې يې سوې کړيکه
ووته او د مور په سينه ورپرېوت

زړينی کړښی دمور لپاره

تاسی فکر وکړی چی یوه مور په خپلو اولادونو څومره
مهربانه ده تاسی هم ددی خبری شاهدان یاستی چی یوه
مور د خپلو بچو د روښانه راتلونکی لپاره په پرديو
کورنو کی جامی مينځی او ډوډۍ پخوي دا هرڅه ددی
لپاره کوی چی دغه نیازين بچی یی د خپلو همزولو او
سیالانو په کتار کی ودريزی او نه غواړی چی دغه گل

دمور مینه

گل بچی یی بی تعلیمه لوی شی د دی خبری د بنه
سپیناوی لپاره د پښتو ادب د نالیکلو ادبیاتوله
خروار لنډیو څخه یوه لنډی ستاسو مخی ته ږدو
لنډی

بچی د سکول نه قرار نه شی
زه به پردی جامی گنډم تابه ساتمه

دمور مینه

یوه مور چی شل کاله د خپل زوی په انتظار کښی
و
د سرشمیرنی یو کار کونکی د سرشمیرنی په خاطر د
یو کور دروازو ته وټکوله
زړی ښځی دروازو ته خلاصه کړه

دمور مینه

کارمند پوښتنه یی وکړه ، مور جانی په دی کور
کښی خو کسه یاست
زړی ښځی د کوڅی اخیرې برخی ته وکتل او په
ژړند وکی لهجه یې وویل کولی شی سبا راشی
سرشمیرنه وکړی
د سرشمیرنی کارمند وویل ، مور جانی څه فرق
کوی نن یا سبا
زړی ښځی وویل ، بلی مامور صاحب زوی لرم چی
شل کاله کیږی مسافری ته تللی دی شاید نن یا
سبابه راشی که راشی نور بیا دوه کسه یو
یو دکاندار د کور تر څیرمه وای چی هر کله چې
د مور له کوره د باندی ځی نور کیلی ماته پریږدی
وای چی شاید زوی به مور راشی زه به نه یم ستری
به وی د کیلی ورکړه تر زما را تگ پوری به
دمه وکړی
د مور مینه د اسی وی

له مور اوپلار سره نیکی کول

له ابو هريره رض خخه روایت دی چی
رسول الله ص وفرمایل «رغم انفه. ثم رغم انفه. ثم رغم انفه. قيل
من يا رسول الله قال من ادرك والديه عند الكبر
احدهما او كليهما. ثم لم يدخل الجنة» رواه مسلم ۲۵۵۱. ژباړه:
دهغه پزه دی په خاورو سی. دهغه پزه دی په خاورو سی. او بیا
دی هم دهغه پزه په خاورو سی. یو چا عرض وکړی ای د الله رسول له
د چا؟ د رسول الله ص
داوینا چی وایی او بیا هم جنت ته داخل نسی. په دی معناء ده چی
څوک دا موقع تر لاسه کړی او گټه تری وانخلي نو هغه تاوانی دی
له همدی امله څوک چی دخپل مور اوپلار سره د بوډاوالی په
حالت کی نیکی کول غنیمت ونه گڼی. نو ددی لایق دی چی بدی
یی وویل سی. دا ابو هريره رض عنه خخه روایت دی چی رسول الله
ص وفرمایل بیشکه چی ځینی وخت په جنت کی دیو چا درجه
پورته کیږی. هغه به پوښتنه وکړی چی دا درجه ماته څنگه را کړل

دمور مینه

سوه؟ ورته و به ویل سی چی ستا اولاد ستا لپاره دبخننی دعا
 کړی وه «رواه ابن ماجه د حدیث شمیره ۳۶۶۰»
 په دی حدیث کی دمور او پلار سره د ښه سلوک لوی اجر او هڅونه
 اوله هغوی سره د بد سلوک عذاب او بیره بیان سوه. ابو
 درالدرداء رض وایی چی ما در رسول الله ص خخه واوریدل چی
 وی فرمایل: پلار د جنت منځنی دروازه ده. نوکه غواړی ضایع
 یی کړه او یایی ساتنه وکړه (رواه ترمذی د حدیث شمیره ۱۹۰۰)
 له دی حدیث خخه مطلب دادی چی د پلار حقوق ادا کول اطاعت
 یی کول خبره یی منل او ادب ورسره کول د جنت پر منځنی دروازه
 د داخیلیدو لوی سبب دی.

همدارنگه دعایشی رض عنها خخه روایت دی چی رسول الله ص
 و فرمایل زه چی بیده سوم نو ځان می په جنت کی ولیدی. بیا می
 دیوه لوستونکی اواز واوریدی پوښتنه می وکړه چی داڅوک دی
 ؟ راته وویل سول چی دا حارثه بن نعمان رض دی. بیا رسول الله
 ص و فرمایل: هغه ته دا مقام او مرتبه د تابعداری په وجه ورکړل
 سوی دی. حارثه بن نعمان رض دخپلی مور ډیر تابعدار وه (رواه

دمور مینه

احمد (۸۹/۲۴) نودرنو مسلمانانو لکه چی په حدیثو کی مو
ولیدل دمور اوپلار خومره ستر حقوق دی نو موږ او تاسو هم باید
دمور اوپلار احترام او قدر وکړو. او ددوی د ویناوو څخه
سرغړونه ونه کړو. برته ددوی د مشورې د کوم کار پیل او ختم ونه
کړو د ژوند په ټولو چارو کی ورڅخه مشوره وغواړو

(ومن الله التوفیق)

دیوی دعا په هیله
حاجی محمد خلاند او ورسره همکار جمیل احمد درویش

ستا له رضا سره دهر بنده تقدیر تېرلی
موری له تاسره دویښو شپو تصویر تېرلی

دمور مینه

اخذ لېکونه

بیلابیل ویبسایتونه

فیـــــــــــــــــجونه

فیـــــــــــــــــسبوک پانی

او کتابونه

همدارنگه د حاجی محمد ځلاند او جمیل احمد درویش
مطالعتی معلومات
خوښونه سردار ولی عابد

حاجی محمد ځلاند

فیسبوک پاڼه

Haji khan 413@ gmail.com

ایمیل ادرس

070 555 80 76

د تلیفون شمیره

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library